

Katarínsky hlas

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 1

mimoriadne vydanie

MAREC 2010

PROSBA O FINANČNÝ MILODAR

Drahí veriaci,

Naša farnosť sa od roku 2003 podujala na neľahkú úlohu. Predsavzali sme si zreštaurovať interiér a exteriér nášho farského kostola Sv. Kataríny Alexandrijskej.

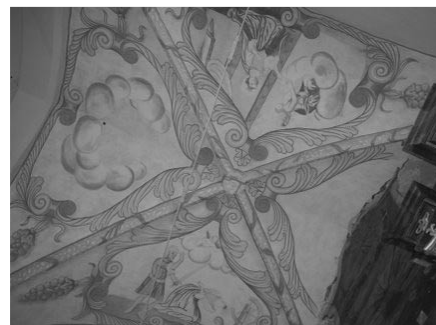
Práce na obnovu kostola sme rozvrhli do troch etáp. V prvej etape reštaurovania sme obnovili exteriér kostola (vonkajšiu fasádu). V druhej etape sme pracovali v interiéri (vo vnútri kostola). V tretej a zároveň najťažšej etape z finančného hľadiska v interiéri pracujeme na záchrane najcennejších kultúrnych pamiatok v našom kostole.

Od roku 2003 sa vykonalo veľa práce v kostole, nemusím to ani vymenovávať čo všetko sa už urobilo, lebo samou našou vizitkou je už šťastie zreštaurovaný náš kostol. Samozrejme toto všetko sa mohlo urobiť vďaka obetovania vašej práce a finančnej podpory začo vám patrí nesmierna vďaka, ale i obdiv, že taká malá farnosť dokázala vykonať toľko práce.

Keďže v tomto roku začíname s reštaurovaním hlavného oltára Sv. Kataríny Alexandrijskej, uvedomujeme si, že táto práca si vyžaduje veľké finančné náklady. Oltár bude reštaurovať akademická sochárka pani Andreja

Lipkovičová. Zatiaľ s ňou nie je podpísaná zmluva o dielo, avšak obsahom rokovania bola i cena za vykonané dielo. Predbežne sme sa dohodli na sume 99 500 EUR. Samozrejme, že takúto finančnú hotovosť nemáme. Budeme sa snažiť aspoň určitú čiastku získať z grantov ministerstva kultúry SR. Možno si teraz niekto položí otázku: „Ak na to nemáme prečo, sa do toho púšťame!“ Dôvod je jednoduchý - hlavný oltár je vo vážnom havarijnom stave a je najvyšší čas ho zachrániť pre budúce naše generácie. Reštauračné práce na hlavnom oltári začnú už v lete tohto roku a budú rozvrhnuté do štyroch rokov. Finančné prostriedky, ktoré máme nepostačia na pokrytie reštauračných prác na oltári. Preto vás v mene farskej rady v Kvačanoch prosím o finančné milodary pre záchranu nášho oltára. Uvedomujem si, že spoločnosť v ktorej žijeme prechádza neľahkou finančnou krízou a všetkých nás sa to nejakým spôsobom dotýka. Aj naši predkovia keď stavali a vyzdobovali tento kultúrny skvost našej farnosti a obce neraz prinášali tie najťažšie obety. Všetko však konali vo vedomí, že ak obetujú z toho mála čo majú tak náš nebeský Otec im to sto násobne vynahradí.

Farská rada o sebe a o svojom pôsobení

Zvedavosť je trvalou súčasťou ľudskej prirodzenosti a dovoľm si tvrdiť, že bez nej by ľudstvo nemohlo napredovať. Človek bol a je zvedavý a na základe toho chcel a neustále chce spoznávať svet, čo ho viedlo, a samozrejme, neustále vedie k tomu, aby svet skúmal, získaval o ňom nové poznatky, učil sa, objavoval dosiaľ nepoznané a v neposlednom rade sa zaujímal o to, čo sa vo svete deje. Osobitne je ale každý z nás určite zvedavý na to, čo sa deje v našom okolí, a obzvlášť vtedy, ak sa to nejakým spôsobom dotýka nás samých. Ak mám aplikovať tieto svoje úvahy aj na našu farnosť, som si istý, a to mi dozaista dáte mnohí za pravdu, že viacerých kvačianskych farníkov taktiež zaujíma, čo sa v ich farnosti deje. V nadväznosti na to asi väčšina upriami svoju pozornosť najmä na farskú radu v záujme bližšie spoznať jej činnosť a urobiť si zreteľnejší obraz o jej fungovaní. My sme sa preto v rámci tohto mimoriadneho vydania nášho časopisu rozhodli, že aspoň čiastočne uspokojíme vašu zvedavosť v tomto smere, a pripravili sme pre vás krátke zhodnotenie pôsobenia tohto farského orgánu z pohľadu niektorých jeho členov, ktorým by som sa chcel zároveň v tejto súvislosti úprimne poďakovať za to, že si našli čas, aby reagovali na naše zvedavé otázky a prostredníctvom nich sa s nami podelili o svoje postoje, skúsenosti, hodnotenia a pohľady na pôsobenie farskej rady.

1. Ako dlho ste členom farskej rady?

Mgr. Chovan A.: Členom farskej rady som päť rokov.

Galicová A.: Dvanásť rokov.

Maníková J.: Asi od roku 1999.

Staníková V.: 5 rokov, 3. 4. 2005 sme skladali sľub. Bola to nedeľa Božieho Milosrdenstva.

Tkáč P.: Od marca 2006. Som namiesto svojho brata Jaroslava, nakoľko on išiel robiť do zahraničia.

Tylková B.: Od roku 2002

Harychová H.: 5 rokov. Môžem povedať, že toto obdobie za tento čas som získala veľa skúseností, hlavne po duchovnej stránke. Nepozerám na čas pracovný, často som bola pracovne vyťažovaná, ale to duchovno má svoje čaro.

Húska J.: 7 rokov

Lasák R.: 5 rokov

2. Ako hodnotíte vzájomnú spoluprácu medzi jednotlivými členmi farskej rady?

Mgr. Chovan A.: Počas môjho pôsobenia vo farskej rade som prevažne spolupracoval s Ing. P. Tylkom. Túto spoluprácu hodnotím pozitívne. S ostatnými členmi farskej rady som pri zabezpečovaní úloh spolupracoval minimálne, preto nemôžem spoluprácu medzi jednotlivými členmi farskej rady objektívne vyhodnotiť.

Galicová A.: Veľmi dobre, členovia sa navzájom tolerujú a dobre spolupracujú aj s kňazom.

Maníková J.: Za pomerne korektnú, navzájom sa tolerujeme.

Staníková V.: Spolupráca je veľmi dobrá, ako s členmi farskej rady, tak isto aj s vdp. farárom. Navzájom sa jeden druhého dopĺňame a vždy sa vieme na našich spoločných sedeniach dohodnúť. Keď je nejaká vec na riešenie ľahká, dohodneme sa hneď, ťažšie veci si necháme dlhšie v hlave uležať a odsúhlasíme to na ďalšom sedení.

Tkáč P.: Dobre.

Tylková B.: Dobre.

Harychová H.: Myslím, že spolupráca vo farskej rade si vyžaduje v prvom rade rešpekt jeden druhého, čo sa nám v konečnom dôsledku i darí. Je pre mňa radosťou pracovať v takomto kolektíve.

Húska J.: Väčšinou vždy nájdeme spoločné riešenie. Páči sa mi, že každý si môže vyjadriť svoj názor.

Lasák R.: Spoluprácu hodnotím kladne, aj keď by bola potrebná 100% účasť na farských aktivitách.

3. Ako hodnotíte všeobecnú činnosť farskej rady vo farnosti?

Mgr. Chovan A.: S prihliadnutím

na rozsah úloh, ktoré farská rada zabezpečovala, názov farská rada, nie je vystihujúci. Za oveľa výstižnejší považujem názov – výkonná rada farnosti. Pri takomto rozsahu a štýle práce, by sa malo funkčné obdobie farskej rady skrátiť, jej zloženie pravidelne obmieňať, čím sa zníži rozdiel medzi prizeraúcimi a aktívne pôsobiaciimi občanmi vo farnosti. Farskú radu považujem za veľmi dôležitú a potrebnú organizačnú zložku vo farnosti a každého, kto je v nej ochotný aktívne pôsobiť si vysoko vážim.

Galicová A.: Za aktívnu a životaschopnú.

Maníková J.: Činnosť farskej rady je za posledné obdobia veľmi bohatá, hodnotím ju veľmi pozitívne, ale už je toho veľa (myslím tým naplánovanej a vykonanej práce).

Staníková V.: Možno si niekto myslí, že pracovať vo farskej rade je ľahké. No nie je ani ťažké. Z inej strany si uvedomujem, že všetko čo robíme, robíme pre „Slávu Božiu“, preto sa všetci snažíme plniť si povinnosti, ktoré si určíme na sedení farskej rady. Práca je stále dosť. Veľa sa toho urobilo a ešte nás čaká. Ja si myslím, že ak nám dá Pán Boh zdravie a sily by sme dielo, ktoré sme začali, mali s Božou pomocou aj ukončiť.

Tkáč P.: Dobre.

Tylková B.: Dobre.

Harychová H.: Vo farskej rade pracujú členovia rôznych zameraní. Pod vedením dobrého predsedu Vdp. farára i tie najzložitejšie úlohy sa dajú zvládnuť. Čo vysoko oceňujem. Myslím, že ma to posúva v duchovnej oblasti dopredu.

Húska J.: Výsledky, ktoré sme doteraz dosiahli hovoria sami za seba a myslím si, že sú uspokojivé pre celú našu farnosť. A čo je ešte vzácnejšie – súdržnosť členov.

Lasák R.: Myslím, že farská rada vydáva zo seba maximum na uspokojenie farníkov našej obce.

4. Ako hodnotíte vlastné pôsobenie v rámci činnosti farskej rady?

Mgr. Chovan A.: Vlastné pôsobenie v činnosti farskej rady spočívalo v riešení nasledovných úloh:

- Zúčastnil som sa pri výbere a zakúpení vhodného kameňa a jeho osadenia do chodníka spájajúceho fajčiaren s hlavným vchodom do kostola.

- Zabezpečil som špecialistu určeného Pamiatkovým úradom, ktorý promptne a za výhodnú cenu vypracoval odborný posudok na sfunkčnenie anglického dvorca a návrh na odvetrovanie (predĺženie životnosti) vnútorných

omietok v kostole. Následne omietok v kaplnke na Dlhej Lúke.

- Okrem účasti na zasadnutiach farskej rady som sa zúčastňoval na rokovaníach s reštaurátormi a pracovníkmi Pamiatkového úradu súvisiacich s generálnou opravou interiéru kostola.

- Podľa pokynov reštaurátorov som osobne dohliadal na svojpomocné odstraňovanie cementových omietok zo 60-tych rokov minulého storočia, ktoré boli úplne odstránené a nahradené novými sanačnými omietkami.

- V súčinnosti s ekonómom PSU som zabezpečoval starostlivosť o lesné pozemky vo vlastníctve r. k. cirkvi, vrátane vybavenia finančnej ujmy za Kňazov háj a vrátenie užívacích práv na Suchej.

- Riešil som rôzne drobnejšie dielčie úlohy súvisiace s výberom najvhodnejšieho spôsobu vykurovania v kostole a zúčastňoval som sa na brigádach súvisiacich s generálnou opravou kostola.

Galicová A.: Za mierne aktívnu.

Maníková J.: Moje pôsobenie nemôžem hodnotiť ja, ale snažím sa vykonávať prácu čo najsvedomitejšie, ale už tiež myslím, že by bola potrebná zmena.

Staníková V.: Hodnotiť seba samého je ťažké. O to je ťažšie, že spolupracujeme s ľuďmi a nie všetci sme rovnakí. Snažím sa ľudí tolerovať, vypočuť si ich názory, predniesť ich na farskej rade a nebať zastať sa cirkvi, farnosti, ale aj duchovného otca.

Tkáč P.: Dobre.

Tylková B.: Sama seba nehodnotím.

Harychová H.: Vlastné pôsobenie? Myslím, že je pre farnosť tiež prínosom. Teší ma, keď sú naši farníci spokojní. Stačí prejav maličkého úsmevu a svet je hneď krajší.

Húska J.: Snažím sa prispieť v rámci svojich schopností a možností. Mojm dosť veľkým úspechom je, že som založil vydávanie Katarínskeho hlasu, čo vlastne prispelo k šíreniu Božieho slova bližšie k ľuďom. A som spokojný, že má pokračovateľov.

Lasák R.: Snažím sa uspokojiť všetky požiadavky, ktoré sú na mňa kladené, ale hodnotenie mojej činnosti by mala posúdiť kompetentnejšia osoba.

V závere by som sa chcel ešte raz poďakovať jednotlivým členom farskej rady za vyslovenie svojich názorov na pôsobenie tohto orgánu v našej farnosti a popriať im zároveň veľa síl do ďalšej práce. Pevne verím, že s Božou pomocou sa pre vás žiadny problém nestane neriešiteľným.

Farská rada informuje a reaguje na otázky

V súvislosti s reštaurátorskými prácami v interiéri kostola Svätej Kataríny Alexandrijskej sa vynára veľa otázok a názorov na riešenie generálnej opravy interiéru. Skôr ako budeme reagovať na jednotlivé otázky, pripomíname najzákladnejšie informácie.

Kostol bol s najväčšou pravdepodobnosťou postavený v rokoch 1319 – 1326. Podľa vykonaného reštaurátorského výskumu boli identifikované tri vývojové etapy:

1. vývojová etapa – gotické obdobie. Z pôvodnej stavby sa zachovalo gotické obvodové murivo, gotické klenby v presbytériu (vyvýšený stupeň pred oltárom) a sakristii, portál do sakristie a lode. Primárna omietková vrstva má nerovný gletovaný povrch, kopírujúci nerovnosti kamenného muriva. V predmetnom období boli identifikované dve maliarske výzdoby a realizované nástenné maľby v presbytériu na severnej a východnej stene.

2. vývojová etapa – prestavba interiéru v roku 1716. Omietka tejto etapy má vizuálne rovnaké zloženie ako gotická omietka (pravdepodobne pochádzajú z jedného zdroja). Táto omietková vrstva dominuje na klenbách lode kostola, v podveží, na pilastroch (stĺpoch) a vytvára aj štukovú výzdobu týchto architektonických

častí. Primárnou farebnou vrstvou je biely vápenný náter, na ktorom je výzdoba v podobe iluzívneho maľovaného mramoru. V tejto maliarskej výzdobe boli realizované aj dve nástenné maľby (Svätý Ján Nepomucký a Svätá Barbora) na severnej stene v lodi kostola.

3. vývojová etapa – generálna oprava v roku 1951. Pri tejto oprave boli ošekané historické omietkové vrstvy na severnej stene v lodi kostola. Nerovný povrch historických vrstiev stien bol v celom interiéri až po klenby vyrovnaný vrstvou cementovej omietky v hrúbke do 4 cm, ktorá dokonale vyrovnala krivosť stien. Kostol bol aj farebne vymalovaný, vrátane konštrukcie chóru.

Od roku 1963 je kostol Svätej Kataríny Alexandrijskej v Kvačanoch zapísaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu ako národná kultúrna pamiatka. Odvtedy akýkoľvek zásah, či už do interiéru alebo exteriéru kostola podlieha vyjadreniu a schváleniu príslušného správneho orgánu, ktorým je v súčasnosti Krajský pamiatkový úrad v Žiline.

V tomto zmysle sa vykonal rozsiahly reštaurátorský výskum, ktorý záväzne určil zachovanie omietkových vrstiev z prvej a druhej vývojovej etapy a navrhol farebné riešenie interiéru vo farebnom výraze z prestavby v roku 1716 bez imitácie detailov – mramorovania. Reštaurátorský výskum konštatoval, že v kostole je viditeľné vzlihanie vlhkosti do stien, vyskytujú sa mapy vzdušnej vlhkosti na klenbách v lodi a nie je preverená účinnosť odvetrávacieho kanálu po celom obvode v exteriéri kostola (anglický dvorec). Preto odporučil vypracovanie projektu sanácie odborníkom v tomto odbore ešte pred začatím prác. Pre nevyhovujúci rozvod elektroinštalácie z 50-tych rokov 20. storočia odporučil prispôbiť stav elektroinštalácie súčasným potrebám.

Poukázal tiež na potrebu upratania podkrovného priestoru, v ktorom boli hrubé nánosy špiny (trus vtákov a netopierov) a zvyšky starých krytín. Navrhol aj odstránenie všetkých cementových omietok z 50-tych rokov 20. storočia (z tretej vývojovej eta-

py) za účelom zlepšenia priedušnosti stien.

Všetky činnosti, doporučené reštaurátorským výskumom sa aj napriek značne nervóznemu ovzdušiu zabezpečili. Nervozita vyplývala z veľkého rozsahu rôznorodých prác (murárskych, maliarskych, elektrikárskych, stolárskych a klampiárskych) a zo skutočnosti, že kostol nebol spôsobilý na výkon bohoslužieb. Veriaci mali dojem, že práce pri opravách prebiehajú pomaly a reštaurátori s kontrolnými orgánmi zastávali opačný názor s hrozbou sankčného postihu za nezrovnalosti pri dodržiavaní doporučených postupov.

V tejto fáze opráv sa potvrdila opodstatnenosť predaja starej fary, pretože aj napriek sústavnej nezištnej podpore prevažnej väčšiny občanov, začali sme pociťovať problémy, súvisiace s financovaním rekonštrukčných prác.

S prihliadnutím na rozsah uvedených prác môžeme bez zveličovania označiť súčasné obdobie za štvrtú vývojovú etapu. Opodstatnenosť tohto označenia podčiarkuje aj pozornosť venovaná stredovekým nástenným maľbám, sústredeným na severnej (výjavy: umučenie Sv. Bartolomeja, Bartolomej nesie svoju kožu, Archaniel Michal vážiaci duše) a východnej stene presbytéria (výjavy za oltárom: Madona s dieťaťom a so sv. Dorotou, trojica svätcov s knihami). Mladšie maľby sa nachádzajú v lodi kostola (sv. Ján Nepomucký a sv. Barbora).

Malby boli na niektorých miestach poškodené, popraskané s nánosmi špiny a usadených nečistôt. Každá malba bola podrobená podrobnému reštaurátorskému výskumu, bol vypracovaný návrh na jej obnovu a uplatnená žiadosť o poskytnutie dotácie z rozpočtu Ministerstva kultúry. Ministerstvo zohľadňuje len tie žiadosti, kde sa garantuje spoluúčasť vlastníka pri financovaní reštauračných prác a v závislosti na množstve finančných prostriedkov hradí buď reštaurovanie alebo konzerváciu kultúrnej pamiatky bez ohľadu na želanie jej majiteľa.

Medzi reštaurovaním a konzervovaním kultúrnej pamiatky je zásadný rozdiel. Konzervácia kultúrnej pamiatky je odborné ošetrovanie hmotnej podstaty pamiatky zastavením alebo spomalením procesu rozkladu materiálu pomocou konzervačných prostriedkov. Takýmto spôsobom boli ošetrené nástenné malby sv. Jána Nepomuckého a sv. Barbory.

Reštaurovanie je spôsob obnovenia pamiatok, ktorý sa neobmedzuje len na konzerváciu, ale vhodnou formou aj dopĺňa chýbajúce časti kultúrnej pamiatky. Takýmto spôsobom boli ošetrené malby nad vchodom do sakristie /Umučenie sv. Bartolomeja, Bartolomej nesie svoju kožu a Archaniel Michal, vážiaci duše/. Až na malé nedorobky na okrajoch nástennej malby je táto malba uvedená do pôvodnej podoby. Také isté konštatovanie platí aj o nástenných malbách Madona s dieťaťom a so sv. Dorotou a trojica svätcov s knihami, ktoré sa nachádzajú za hlavným oltárom. Skutočnosť, že sú pohľadovo prekryté hlavným oltárom neuberá nič na ich kultúrnej hodnote.

Správny orgán v rozhodnutí ku reštaurovaniu resp. konzervovaniu každej kultúrnej pamiatky stanovil podmienku, že originál je nevyhnutné rešpektovať, zachovať a prezentovať v maximálnej možnej miere. Týmto je zodpovedaná častá otázka „Prečo nástenné malby nie sú výraznejšie a obnovené v súčasnosti dostupnými sýtejšími farbami?“.

Platí to aj o klenbovej malbe v presbytériu, na ktorej je v súčasnosti

najlepšie viditeľný rozdiel pred a po obnove. Časť malby, nachádzajúcej sa nad lešením za hlavným oltárom, jasne dokumentuje v akom stave sa nachádzala nielen táto klenbová malba, ale celý kostol pred uskutočnením obnovných prác.

Tak ako má sfunkčnený anglický dvorec zabezpečiť dlhšiu životnosť vonkajšej fasády kostola, nainštalovaný systém MATROLAN dlhšiu životnosť vnútorných omietok, uprataný a zaizolovaný podkrovný priestor má zabezpečiť dlhšiu životnosť klenbovej malby v presbytériu.

Dnes už pomaly zabúdame v akom stave sa pred reštaurovaním nachádzal bočný oltár Archaniela Michala a tešíme sa na čím skoršie vrátenie zreštaurovaného bočného oltára Panny Márie Bolestnej.

S uznaním vnímame aj činnosť cirkevného spevokolu, ktorého vážnosť sme dokumentovali výmenou funkčnejšieho organu. Zmienku si zaslúži aj zreštaurovanie križovej cesty, sôch, oprava lavíc, výmena okien a kompletná výmena elektroinštalácie (osvetlenia, ozvučenia, vykurovania a zabezpečovacieho zariadenia – alarm).

Po vymenovaní uvedených aktivít a zvýšení počtu hodín, ktoré záchrane

a obnove našej významnej kultúrnej pamiatky venovali niektorí členovia farskej rady, kladú si otázku, či nie je na čase, aby v ich činnosti pokračovali ďalší občania, ktorým nie je osud kultúrnej pamiatky ľahostajný.

Obnažené pásiky a štvorceky na hlavnom oltári nasvedčujú, že reštaurátorský výskum v kostole intenzívne pokračuje a vyžiada si nemalé úsilie a možno aj nové podnety a nápady pri získavaní finančných prostriedkov, pretože ich doterajší zdroj už nepostačuje.

Najjednoduchším riešením by bolo prerušenie prác. Reštaurátori však tvrdia, že už včera bolo neskoro. Čím viac sa bude reštaurovanie hlavného oltára odkladať, tým viac sa budú práce predražovať, ba v najhoršom prípade ho už ani nebude možné zreštaurovať. Takýto scenár si nechceme ani v najhoršom prípade pripustiť.

V podobnom stave sa nachádzajú aj kazateľnica, krstiteľnica a konsekračný kríž, obnažený na južnej stene pod sochou Božského srdca.

Súčasťou reštaurátorského výskumu je aj stanovenie podmienok pri ošetrovaní kultúrnych pamiatok a upratovaní kostola. Po dôkladnom zvážení všetkých okolností sa javí ako najlepšie riešenie upratovanie kostola jednou kvalifikovanou osobou. Doterajší spôsob upratovania negarantoval, že neinformované osoby môžu v prehnanej snahe zreštaurované kultúrne pamiatky neúmyselne poškodiť. Podobným spôsobom treba zabezpečiť aj vetranie priestorov kostola v závislosti na počasí a vonkajšej teplote ovzdušia.

Po uskutočnených opravách kostola jeho hodnota rapídne vzrástla a k tomu sa musí prispôbiť aj správanie pri jeho základnej údržbe. Tým že túto kultúrnu pamiatku navštevujeme pravidelne, si ani neuvedomujeme v akých hodnotných priestoroch sa počas bohoslužieb nachádzame. V tomto zmysle by sme mali náš postoj aj vnímať a prezentovať ho na verejnosti.